

ความมั่นคงด้านแรงงานของไทยกับอนาคตด้านการศึกษาของผู้ติดตามแรงงานข้ามชาติ

Thailand's Labor Security and The Future of Education for The Offspring of Migrant Workers

เปรมิกา สนิทพจน์ *

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงความเคลื่อนไหว และผลกระทบจากการขยายโอกาสทางการศึกษาแก่บุตรหลานแรงงานข้ามชาติในโรงเรียนวัดศิริมงคล โรงเรียนหลวงแพทยโกศล อุบลรัตน์ โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม และโรงเรียนวัดสามัคคีศรีศรัทธาธรรม โดยการสอบถามนักเรียนและสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า เบื้องต้นโรงเรียนจะทำการสอบประวัติ ความเป็นมาของเด็กจากผู้ปกครอง และพิมพ์ลายพิมพ์นิ้วมือของผู้เรียนและจัดส่งเอกสารดังกล่าวไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และที่ว่าการอำเภอซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนต่างชาติ โรงเรียนทั้ง 4 แห่ง ได้จัดการเรียนการสอนด้วยหลักสูตรการเรียนการสอนของไทย และสอนด้วยภาษาไทยตลอดหลักสูตร โดยภาพรวมบุตรหลานแรงงานข้ามชาติมีความพึงพอใจในระดับมาก โดย พึงพอใจสูงสุดในเรื่องที่โรงเรียนทำให้อ่านออก เขียนได้ และสามารถพูดภาษาไทย ทำให้มีเพื่อน และได้รู้จักโลกภายนอกมากขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการให้สิทธิทางการศึกษาเท่าเทียมกับเด็กไทยทุกประการ ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้า อุปกรณ์การเรียน ทุนการศึกษา การรักษาพยาบาล อาหารกลางวันหั่วละ 20 บาทต่อวัน นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) องค์การบริหารส่วนตำบล และ 2) องค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้สนับสนุนงบประมาณในการซื้อเสื้อผ้า อุปกรณ์การเรียน และจัดจ้างครูผู้สอนให้แก่โรงเรียน นอกจากนี้ยังมีภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน ได้แก่ มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (Labour Right Promotion Network : LPN) บริษัทไทยยูเนี่ยน โฟรเซน โปรดักส์ จำกัด (มหาชน) สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ไทยควรตระหนักถึงผลกระทบต่อความมั่นคงด้านแรงงานและผลกระทบต่อความมั่นคงในประเทศ การเชื่อมโยงข้อมูลระบบลายพิมพ์นิ้วมือของนักเรียนต่างชาติกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เช่น กัมพูชาที่ไม่มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลประชากรของกัมพูชา ทำให้มีผลกระทบต่อไทยในกรณีที่คนกัมพูชาหลบหนีเข้ามาประเทศไทยและเมื่อกระทำความผิดก็ไม่สามารถพิสูจน์สัญชาติได้ ควรมีการจัดโซนนิ่งให้โรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งรับหน้าที่ในการสอนนักเรียนต่างชาติโดยตรง และสามารถใช้หลักสูตรการสอนแบบนานาชาติ หรือออกแบบหลักสูตรใหม่ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนต่างชาติโดยเฉพาะ เนื่องจากการเรียนการสอนที่โรงเรียนต้องรับภาระทั้งเด็กไทยและเด็กต่างชาติ ทำให้งบประมาณภาครัฐที่จะสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนไม่เพียงพอ การจัดการการเรียนการสอนของโรงเรียนทำได้ไม่เต็มศักยภาพ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในอนาคต

คำสำคัญ : อนาคตด้านการศึกษา, ความมั่นคงด้านแรงงาน, ผู้ติดตามแรงงานข้ามชาติ

* นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

Abstract

Aims to studying and analyzing the movement and the effects to expanding the educational opportunities for migrant their children in Wat Sirimongkhon School, Luangphaet Kosol Upatham School, Wat Sri Sutaram School and Wat Samakkhi Sattha Tham School by interviewing a students and executive. The study indicated that the school will conduct a history exam. History of children from parents and result from the student's fingerprints and send them to the Educational Service Area and district office. Which is the main agency for the collection of information for foreign students, the 4 schools have taught by general course and teach in Thai language all of course. Overall, the migrant's children are satisfied with the high level, satisfaction in school that made able to read, write and able to speak in Thai language. Make friends and have known the outside more.

The Ministry of Education provides equal education to Thai children in all; clothing, study materials, scholarships, medical, lunch is 20 baht per one per day. There are also other government agencies. Such as, 1) Sub-district Administrative Organization and 2) Provincial Administrative Organization were has sent a budget to buy clothing, study materials and to hire teachers for schools. In addition, the private sector is involved in the support, the Labor Rights Promotion Network (LPN), Thai Union Frozen Products Public Company Limited, the Thai Frozen Foods Association, etc.

However, Thailand should be aware of the effects on labor security and domestic security. Foreign students' fingerprints are linked to the Royal Thai Police, such as Cambodia, which does not have a population database system. That effect to Thailand in the Cambodians escaped in to Thailand and can't prove their nationality when committed. There should be has zoning to school setting for one of the schools to undertake the task of teach foreign students and can be use international courses are also available or design new courses suitable for foreign students. If all of the schools are taught Thai children and foreign children, cause the public sector budget to escalate and a lot. The school did not fully teach.

Keywords : Educational Future, Labor Security, Offspring of Migrant Workers

บทนำ

ปัญหาทางการศึกษาของบุตรหลานแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยเป็นปัญหาเรื้อรังมานาน โดยเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาครมีเด็กข้ามชาติเฉพาะชาวเมียนมา อายุระหว่าง 3 – 15 ปี ไม่ต่ำกว่า 10,000 คน โดยมีทั้งที่ติดตามผู้ปกครองเข้ามาและเป็นเด็กที่เกิดในประเทศไทย จากการสำรวจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า เด็กและเยาวชนข้ามชาติมีคุณภาพชีวิตที่ต่ำมาก ไม่มีโอกาสได้รับสวัสดิการทางสังคมที่ดี เพราะเป็นเด็กที่ไม่ลงทะเบียนหรือมีบัตรประชาชนที่ถูกกฎหมาย อีกทั้งพ่อแม่

ผู้ปกครองก็ต้องทำงาน ไม่มีโอกาสได้อบรมเลี้ยงดู ทำให้เด็กเติบโตมาในสภาพสังคมที่ไม่เหมาะสมและมีโอกาสเสี่ยงที่จะก่อคดีอาชญากรรมรุนแรง และมีเด็กจำนวนมากไม่น้อยที่ถูกล่อลวงละเมิดทางเพศและถูกกระทำทารุณตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ได้เข้าไปจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนข้ามชาติเพียง 600 -7,100 คน เนื่องจากติดปัญหาาระบบราชการเพราะเด็กเหล่านี้เป็นเด็กที่พ่อแม่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ประกอบกับถูกกีดกันจากผู้ปกครองและนายจ้างบางรายที่ไม่ยินยอมให้เรียน ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ (มูลนิธิริษัทไทย จังหวัดสมุทรสาคร, 2550) จากปัญหาดังกล่าว คณะรัฐมนตรีและกระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาของเยาวชนจึงได้จัดทำระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยหลักฐานในการรับนักเรียน นักศึกษา เข้าเรียนในสถานศึกษาใหม่ เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2548 ส่งผลให้เด็กข้ามชาติกลุ่มนี้สามารถเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษาของประเทศไทยได้

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ติดตามแรงงานข้ามชาติในโรงเรียนวัดศิริมงคล โรงเรียนหลวงแพทยโกศลอุปถัมภ์ โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม โรงเรียนวัดสามัคคีศรีทธาธรรม ในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งโรงเรียนเหล่านี้มีบุตร หลานของแรงงานข้ามชาติเข้ามาเรียนอยู่เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังศึกษาถึงนโยบาย กฎหมายของภาครัฐหรือเอกชนในการกำหนดทิศทางอนาคตด้านการศึกษาของผู้ติดตามแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย ซึ่งผลการศึกษาคั้งนี้จะเป็นกรอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปกำหนดยุทธศาสตร์การสร้งหลักสูตรการเรียนสำหรับแรงงานข้ามชาติ และหน่วยงานทางด้านความมั่นคงนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันการค้ามนุษย์ การค้าแรงงานเด็ก และรู้ถึงความเคลื่อนไหวในทางการศึกษาของแรงงานต่างชาติในไทย เพื่อที่จะได้เตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ด้านแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ติดตามแรงงานข้ามชาติในโรงเรียนวัดศิริมงคล โรงเรียนหลวงแพทยโกศลอุปถัมภ์ โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม และโรงเรียนวัดสามัคคีศรีทธาธรรม ในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร
2. ศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจด้านการศึกษาของผู้ติดตามแรงงานข้ามชาติในโรงเรียนวัดศิริมงคล โรงเรียนหลวงแพทยโกศลอุปถัมภ์ โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม และโรงเรียนวัดสามัคคีศรีทธาธรรม ในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร
3. เพื่อศึกษานโยบาย และกฎหมายของภาครัฐในการสนับสนุนการศึกษาของผู้ติดตามแรงงานข้ามชาติในโรงเรียนวัดศิริมงคล โรงเรียนหลวงแพทยโกศลอุปถัมภ์ โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม โรงเรียนวัดสามัคคีศรีทธาธรรม ในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยสัมภาษณ์เชิงลึก (in- depth interview) และศึกษาจากเอกสาร พร้อมทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. กลุ่มเป้าหมายและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1 ผู้ติดตามแรงงานข้ามชาติ คือ บุตรหลานของแรงงานข้ามชาติที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนวัดศิริมงคล จำนวน 172 คน โรงเรียนหลวงแพทยโกศลอุปถัมภ์ จำนวน 132 คน โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม จำนวน 297 คน และโรงเรียนวัดสามัคคีศรีทธาธรรม จำนวน 118 คน ในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร รวมทั้งสิ้น 1,481 คน ผู้ศึกษาได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) จากผู้ติดตามที่สามารถพูด ฟัง อ่าน และเขียนภาษาไทยได้ โรงเรียนละ 50 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 200 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้อำนวยการ และครูที่ทำการเรียนการสอนผู้ติดตามแรงงานข้ามชาติในโรงเรียนวัดศิริมงคล โรงเรียนหลวงแพทยโกศลอุปถัมภ์ โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม และโรงเรียนวัดสามัคคีศรีทธาธรรม ในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร โรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 8 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้

ผู้ศึกษาได้ลงพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ และเก็บแบบสอบถามจากนักเรียนต่างชาติที่สามารถพูด ฟัง อ่านและเขียนภาษาไทยได้ ทั้ง 4 โรงเรียน โรงเรียนละ 50 คน รวมทั้งสิ้น 200 คน

ผลการสรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ติดตามแรงงานข้ามชาติ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนวัดศิริมงคล โรงเรียนหลวงแพทยโกศลอุปถัมภ์ โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม และโรงเรียนวัดสามัคคีศรีทธาธรรม ในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ทุกโรงเรียนมีนักเรียนที่เป็นบุตรของแรงงานข้ามชาติจำนวนมาก โดยเฉพาะโรงเรียนวัดศิริมงคลที่มีนักเรียนต่างชาติมากถึงร้อยละ 90.05 ซึ่งมีนักเรียนต่างชาติจำนวน 172 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 191 คน รองลงมาคือ โรงเรียนหลวงแพทยโกศลอุปถัมภ์ นักเรียนทั้งหมด 198 คน มีนักเรียนต่างชาติ จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 และโรงเรียนวัดศรีสุทธารามนักเรียนทั้งหมด 594 คน มีนักเรียนต่างชาติ จำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และโรงเรียนวัดสามัคคีศรีทธาธรรม นักเรียนทั้งหมด 435 คน มีนักเรียนต่างชาติ จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 27.13 เมื่อเทียบโดยภาพรวมพบว่าจากนักเรียนทั้งหมด 4 โรงเรียนรวมทั้งสิ้นจำนวน 1,481 คน มีนักเรียนต่างชาติ จำนวน 719 คน คิดเป็นร้อยละ 50.71

โดยส่วนใหญ่มีสัญชาติเมียนมา ร้อยละ 85.5 รองลงมา เป็นชนกลุ่มน้อยชาวมอญ ร้อยละ 13.5 และมีสัญชาติกัมพูชา และสปป.ลาวร้อยละ 0.5 เท่ากัน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 90 เกิดที่เมืองไทย ร้อยละ 57.5 นักเรียนกลุ่มที่ตามพ่อแม่มาภายหลังจะเดินทางมาโดยรถโดยสารประจำทาง และมีนายหน้าพามา

นักเรียนต่างชาติเกือบทั้งหมดอาศัยอยู่กับพ่อแม่ ร้อยละ 86.5 โดยพ่อแม่มีอาชีพเป็นลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม โรงงานแปรรูปอาหารทะเล และอุตสาหกรรมแช่เยือกแข็ง โดยทำหน้าที่ในการแกะกุ้งแกะปลา นักเรียนต่างชาติที่อยู่ในโรงเรียนทั้ง 4 แห่ง มีการแบ่งลักษณะเป็น 2 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 พ่อแม่เข้าเมืองถูกกฎหมาย

1.1) ลูกเกิดในเมืองไทย เลขประจำตัวของนักเรียนจะขึ้นต้นด้วย 007401xxxxxx (00 ตัวหน้า หมายถึง เด็กข้ามชาติที่เกิดในเมืองไทยและมีใบเกิด, 7401 หมายถึง จังหวัด และเลข 7 ตัวหลังจะขึ้นอยู่กับที่ว่าการอำเภอเป็นผู้ออกหมายเลขให้)

1.2) ลูกเกิดที่ต่างประเทศและตามมาในภายหลัง เด็กจะไม่มีเอกสาร ซึ่งเลขประจำตัวของเด็กจะขึ้นต้นด้วยตัว Gxxxxxxxxxx และตามด้วยเลขอีก 12 ตัว ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพฐ.) จะเป็นผู้ออกหมายเลขบัตรดังกล่าวนี้ให้นักเรียนต่างชาติ

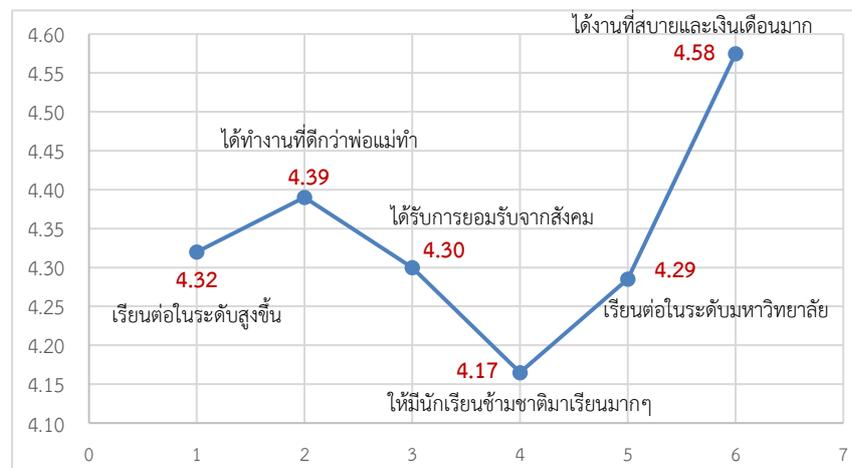
ประเภทที่ 2 พ่อแม่ และลูกเข้าเมืองไม่ถูกกฎหมาย เลขประจำตัวของเด็กก็จะขึ้นต้นด้วยตัว Gxxxxxxxxxx และตามด้วยเลขอีก 12 ตัว และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะออกหมายเลขให้เด็กเช่นกัน

กรณีที่ไม่ว่าพ่อกับแม่จะเข้าเมืองถูกกฎหมายหรือไม่ถูกกฎหมาย แต่ถ้าลูกไม่มีเอกสารหรือเข้าเมืองไม่ถูกกฎหมาย จะมีแบบฟอร์มจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นผู้ออกเลขประจำตัวให้ เป็นข้อมูลทะเบียนนักเรียนรายบุคคล หรือเรียกว่านักเรียนติด G

2. ความคาดหวังและความพึงพอใจด้านการศึกษาของผู้ติดตามแรงงานข้ามชาติในโรงเรียนวัดศิริมงคล โรงเรียนหลวงแพทยโกศลอุปถัมภ์ โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม และโรงเรียนวัดสามัคคีศรัทธาธรรม ในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร

2.1 ความคาดหวังด้านการศึกษาของผู้ติดตามแรงงานข้ามชาติ

โดยภาพรวมมีความความคาดหวังในระดับมาก โดยได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า พึงพอใจสูงสุดในเรื่องถ้าเรียนจบที่เมืองไทยจะได้ทำงานที่สบายกว่า และได้เงินเดือนมากกว่าการไปทำงานที่บ้านเกิด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 รองลงมา ถ้าเรียนจบแล้วจะได้ทำงานที่ดีกว่าพ่อหรือแม่ทำอยู่ในปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 และอยากเรียนต่อที่เมืองไทยในระดับมัธยมศึกษาหรือระดับที่สูงขึ้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32

ภาพที่ 1 ความคาดหวังด้านการศึกษานักเรียนต่างชาติหลังจบการศึกษาในไทย

2.2 ความพึงพอใจด้านการศึกษาของผู้ติดตามแรงงานข้ามชาติ

โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า พึงพอใจสูงสุดในเรื่องที่โรงเรียนทำให้อ่านออก เขียนได้ และสามารถพูดภาษาไทย หรือภาษาอื่นๆ ได้ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 รองลงมา โรงเรียนทำให้มีเพื่อน และได้รู้จักโลกภายนอกมากขึ้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 และโรงเรียนทำให้ได้มีโอกาสไปเที่ยว และได้ไปทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับโรงเรียนอื่นๆ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 และวิชาที่เรียนทำให้ได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 เป็นที่น่าสังเกตว่าในเรื่องการยอมรับได้คะแนนต่ำสุดเมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ

ภาพที่ 2 ความพึงพอใจด้านการศึกษานักเรียนต่างชาติหลังจบการศึกษาในประเทศไทย

3. นโยบาย และกฎหมายของภาครัฐในการสนับสนุนการศึกษาของผู้ติดตามแรงงานข้ามชาติ
ในโรงเรียนวัดศิริมงคล โรงเรียนหลวงพ่อฤๅษีโกศลอุปถัมภ์ โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม และโรงเรียน
วัดสามัคคีธรรม ในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร

3.1 ภาครัฐ โดยกระทรวงศึกษาธิการ

ภาครัฐ โดยกระทรวงศึกษาธิการให้สิทธิทางการศึกษาเท่าเทียมกับเด็กไทยทุกประการ
ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้า อุปกรณ์การเรียน ทุนการศึกษา การรักษาพยาบาล อาหารกลางวันห้วละ 20 บาทต่อวัน
นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด
ได้ส่งงบประมาณในการซื้อเสื้อผ้า อุปกรณ์การเรียน และจัดจ้างครูผู้สอนให้แก่โรงเรียน

3.2 ภาคเอกชน

1) มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (Labour Right Promotion Network :
LPN) เป็นหน่วยงานหลักในการช่วยเหลือโรงเรียนที่รับนักเรียนต่างชาติ ทั้งการจัดหาผู้เรียน การเปิดหลักสูตร
เบื้องต้นในการสอนผู้เรียน การเปิดศูนย์การเรียนรู้ และการสนับสนุนงบประมาณในทุกๆ ด้านให้แก่โรงเรียน
LPN ก่อตั้งขึ้นปลายปี 2547 ดำเนินการภายใต้คณะบุคคลเพื่อการทำงานภาคประชาสังคมและเน้นการ
ทำงานประเด็นแรงงานข้ามชาติในจังหวัดสมุทรสาครเป็นหลัก มุ่งมั่นศึกษา ค้นคว้าเรื่องเด็กข้ามชาติ ภารกิจ
ขององค์กรจึงกำหนดขึ้นเพื่อช่วยบรรเทาและให้ความช่วยเหลือกลุ่มแรงงานเป็นหลัก โดยเฉพาะด้านสิทธิ
พื้นฐาน และสิทธิด้านแรงงาน และรวมถึงการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข สำนักงานใหญ่
ตั้งอยู่ที่จังหวัดสมุทรสาคร และมีสาขาย่อยที่จังหวัดสมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร และราชบุรี

โดยมูลนิธิ LPN ได้เข้ามาช่วยเหลือในด้านงบประมาณเกือบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการจัดจ้าง
ครูเมียนมาสอนหนังสือในโรงเรียน การจัดทำห้องสมุดโรงเรียน การให้ทุนการศึกษา การรวบรวม
เด็กข้ามชาติจากพื้นที่ต่างๆ ส่งมาให้เรียนหนังสือ และเปิดศูนย์การเรียนรู้เบื้องต้นให้แก่นักเรียนต่างชาติ
ก่อนที่จะเข้าสู่โรงเรียนในระบบ

2) บริษัทไทยยูเนียน โฟรเซน โปรดักส์ จำกัด (มหาชน) (Thai Union Frozen Products
Public Company Limited) จะให้ทุนสำคัญ เช่น ทุนในการสร้างอาคารเรียนให้กับโรงเรียน ทุนการศึกษาเด็ก
บูรณะอาคารเรียน เป็นต้น

3) สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย สนับสนุนด้านการจัดจ้างครูผู้สอน และสนับสนุน
งบประมาณตามที่โรงเรียนได้ร้องขอ

4) นอกจากนี้ยังมี บริษัทไฮนาวีห้องเย็น จำกัด, บริษัท ไทยรอลแอลฟรอสเซส จำกัด, บริษัท พี.เอส.พี. สเปเชียลตี้ส์ จำกัด หรือบริษัทคลังน้ำมันสมุทรสาคร ที่ให้การสนับสนุนตามที่โรงเรียนร้องขอเช่นกัน

ปัญหาและอุปสรรคในการรับเด็กผู้ติดตามแรงงานข้ามชาติเข้าเรียนในโรงเรียน

1. ปัญหาด้านการสื่อสาร เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ที่เข้ามาเรียนยังไม่สามารถ ฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทยได้ ทำให้ต้องเรียนปรับพื้นฐานในการพูดภาษาไทยใหม่นานถึง 1 ภาคการศึกษา ทำให้สูญเสียงบประมาณในการเตรียมการขั้นพื้นฐานค่อนข้างมาก

2. ปัญหาด้านพฤติกรรมของนักเรียน ช่วงเช้าผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องรีบเดินทางไปทำงาน ทำให้เด็กไม่ได้รับประทานอาหารเช้าก่อนมาโรงเรียน แต่เมื่อมาถึงโรงเรียนเด็กจะได้รับแจกนมคนละ 1 ถ้วย ซึ่งไม่สามารถประทังความหิวได้ ดังนั้นเด็กบางคนจึงแอบไปหยิบนมโรงเรียนจากตู้เก็บนมมารับประทาน โดยไม่ได้รับอนุญาต

3. ปัญหาด้านการติดตามผู้เรียน เป็นธรรมชาติของแรงงานข้ามชาติที่จะต้องเดินทางกลับประเทศตน ซึ่งบางครั้งผู้ปกครองไม่กลับมาเด็กก็ไม่กลับมาเช่นกัน และประเพณีของชาวเมียนมา คือ เด็กผู้ชายจะต้องกลับไปบวชเมื่อมีอายุได้ประมาณ 7-8 ปี และบางรายก็ไม่กลับมา และขาดเรียนเพราะบ้านยากจนไม่มีทุนในการเรียนต่อ ทำให้นักเรียนต่างชาติขาดเรียน ในกรณีดังกล่าวนี้ โรงเรียนไม่มีกฎหมายในการติดตามและบังคับนักเรียนมาเรียนได้ ไม่เหมือนกับเด็กไทย ถ้านักเรียนขาดเรียน โรงเรียนสามารถรายงานไปทางอำเภอให้ลงโทษผู้ปกครอง หรือติดตามตัวเด็กมาเรียนต่อได้

4. ปัญหาเรื่องการเปลี่ยนชื่อของนักเรียนต่างชาติ โดยนักเรียนต่างชาติบางคนเมื่อจบไปแล้ว และไปเรียนต่อในระดับสูงขึ้นหรือไปทำงานที่อื่นจะเปลี่ยนชื่อตัวเองใหม่ ทำให้ไม่สามารถจำได้ว่าคนไหนเป็นนักเรียนของตนเอง แต่ยังสามารถตรวจสอบได้จากลายพิมพ์นิ้วมือ โดยลายพิมพ์นิ้วมืองดกล่าวตรวจสอบได้ยากเพราะต้องตรวจสอบจากกระดาษที่ลงบันทึกไว้ และไม่มีเครื่องตรวจลายพิมพ์นิ้วมือ

5. ปัญหาเรื่องการไม่มีหลักฐานการแสดงตนของเด็ก ในกรณีที่เด็กไม่มีหลักฐานยืนยันตัวบุคคล เนื่องจากพ่อแม่ไม่ได้ไปแจ้งเกิดที่ว่าการอำเภอ จะทำให้เป็นเด็กไม่มีหลักฐานการยืนยันตัวตน แต่บางครั้งเมื่อได้มาเข้าเรียนในระบบจะมีการว่าจ้างชายไทยให้รับเป็นพ่อเด็ก หรือบางคนเข้ามาเรียนโดยไม่มีหลักฐาน แต่เมื่อเรียนไปสักพักก็มีหลักฐานมาแสดงว่ามีพ่อเป็นคนไทย ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เป็นสิ่งที่รัฐควรเฝ้าระวังหรือจับตาดูเป็นพิเศษ เพราะปัญหาที่มีคนไทยเข้าไปร่วมกระบวนการเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้เสนอแนะยุทธศาสตร์ในการพัฒนาระบบการศึกษาของบุตรหลานแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยโดยให้ตระหนักถึงผลกระทบต่อความมั่นคงด้านแรงงานและผลกระทบต่อความมั่นคงในประเทศ ดังต่อไปนี้

1. การที่โรงเรียนรับนักเรียนต่างชาติเข้ามาศึกษาต่อและสอนให้มีทักษะ มีความรู้ และมีเอกสารรับรองผลทางการศึกษา จะทำให้เด็กต่างชาติเหล่านี้มีโอกาสที่ดีในสังคม โดยอาจจะได้งานที่ต้องอาศัยทักษะ มีโอกาสเรียนต่อในระดับสูงขึ้น ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า นักเรียนต่างชาติเหล่านี้ โดยเฉพาะชาวเมียนมามีความพยายามในการเรียน ใฝ่ดี และแสวงหาโอกาสทางสังคมที่ดี เพื่อยกระดับ

คุณภาพชีวิตในสังคม ซึ่งเป็นการช่วยสังคมให้ได้แรงงานที่มีทักษะเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม สิ่งนี้ก็ถือเป็นดาบสองคมเช่นกัน เพราะถ้าแรงงานต่างชาติเป็นแรงงานที่มีทักษะ และไม่รังเกียจงานสามารถทำได้ทุกประเภท ขณะเดียวกันเด็กไทยบางส่วนเรียนหนังสือไม่จบ ไม่ชอบทำงานยาก ไม่ชอบทำงานที่ค่อนข้างสกปรก และชอบความสบาย ก็จะทำให้เกิดปัญหาด้านบุคลากรที่ไร้คุณภาพ

ดังนั้นเพื่อป้องกันผลกระทบต่อความมั่นคงด้านแรงงานและความมั่นคงของมนุษย์ภาครัฐ จึงควรตระหนักถึงปัญหาใกล้ตัวเหล่านี้ และให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับการดูแลเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ก่อนที่ในอนาคตจะทำให้จังหวัดสมุทรสาครมีแรงงานเมียนมาจำนวนมากกว่าแรงงานไทย และคนไทยก็จะตกงาน

2. หากโรงเรียนไม่รับเด็กต่างชาติเหล่านี้เข้าโรงเรียน เด็กก็จะเข้าสู่กระบวนการค้าแรงงานเด็ก โดยในจังหวัดสมุทรสาครจะมี “ลิ่ง” ซึ่งเป็นสถานที่ในการรับจ้างเหมาปลาและกุ้งมาจากโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งลิ่งจะทำหน้าที่รวบรวมกำลังคนมาแกะกุ้ง แกะปลา เพื่อนำไปส่งโรงงานแช่เยือกแข็ง ซึ่งเมื่อก่อนลิ่งดังกล่าวนี้รับแรงงานเด็กเข้ามาเป็นแรงงาน แต่ภายหลังจากสมาคมอาหารแช่เยือกแข็งในจังหวัดสมุทรสาครได้ประกาศที่จะไม่รับซื้อกุ้ง และปลาจากโรงงานที่รับของจากลิ่งที่ใช้แรงงานเด็ก ประกอบกับเด็กต่างชาติได้เข้าสู่ระบบโรงเรียนมากขึ้น จึงทำให้แรงงานเด็กลดลง

3. โรงเรียนได้จัดทำระบบลายพิมพ์นิ้วมือของนักเรียนต่างชาติเหล่านี้ไว้ตั้งแต่เริ่มรับเข้าโรงเรียน และส่งข้อมูลดังกล่าวให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและที่ว่าการอำเภอ แต่ไม่ได้ส่งข้อมูลเกี่ยวกับลายพิมพ์นิ้วมือนี้ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการติดตามจับกุมผู้กระทำความผิด ซึ่งจากการสัมมนาความมั่นคงสู่อาเซียนปี 2558 ของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เรื่อง “การเสริมสร้างความร่วมมือบูรณาการไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน หลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” ในเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดสระแก้วในเดือนมกราคมและกุมภาพันธ์ 2558 พบว่า ประเทศเพื่อนบ้านคือ เมียนมามีพื้นที่ติดกับจังหวัดกาญจนบุรี และกัมพูชามีพื้นที่ติดกับจังหวัดสระแก้ว ซึ่งทั้งสองประเทศยังไม่ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาแรงงานภายในประเทศเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกัมพูชาที่ไม่มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลประชากรของกัมพูชาเอง ทำให้มีผลกระทบต่อไทยในกรณีที่คนกัมพูชาหลบหนีเข้ามาประเทศไทยและเมื่อกระทำความผิดก็ไม่สามารถพิสูจน์สัญชาติได้ นอกจากนี้เมียนมายังมีนโยบายสำคัญ คือ สนับสนุนให้ประชาชนในประเทศเดินทางออกไปทำงานภายนอกประเทศ โดยเฉพาะให้เข้ามาในประเทศไทยที่มีพรมแดนติดกัน นอกจากนี้ค่าใช้จ่ายในการขึ้นทะเบียนแรงงานถูกกฎหมายมีอัตราที่สูง ทำให้แรงงานข้ามชาติลักลอบเข้ามาทำงานในไทยมากขึ้น

จากความสำคัญดังกล่าว หากโรงเรียนมีการจัดส่งลายพิมพ์นิ้วมือนักเรียนต่างชาตินี้ให้แก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญในการจัดทำฐานข้อมูลประชากรของประเทศเพื่อนบ้านไว้ในการสืบค้น สืบสวน และจับกุมในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่มีสัญชาติ หรือไม่มีข้อมูลไม่มีประวัติ ซึ่งถือว่าข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลความมั่นคงระดับชาติที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่ว่าการอำเภอ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะต้องมีการเชื่อมโยงข้อมูลถึงกัน

4. ควรมีการจัดโซนนิ่งให้โรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งรับหน้าที่ในการสอนนักเรียนต่างชาติโดยตรง และสามารถใช้หลักสูตรการสอนแบบนานาชาติ หรือออกแบบหลักสูตรใหม่ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนต่างชาติ เพราะถ้าหากทุกโรงเรียนรับภาระการสอนทั้งเด็กไทย และเด็กต่างชาติ จะทำให้เกิดงบประมาณภาครัฐที่บานปลายจำนวนมาก และโรงเรียนก็จะไม่สามารถทำการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่

5. ควรมีการบูรณาการกฎหมาย และระเบียบร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม โดยปรับระเบียบ ข้อบังคับด้านการรับบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ ให้มีความสอดคล้องกัน และมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เพื่อให้สามารถสร้างความมั่นคงได้ทุกด้าน นอกจากนี้จะต้องมีการปรับวิธีการรับเด็ก และหาวิธีการให้ประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อนักเรียนต่างด้าวที่เกิดในไทย โดยเฉพาะกรณีเด็กที่พ่อแม่ไม่ไปแจ้งที่ว่าการอำเภอ แต่มีรายชื่อและลายพิมพ์นิ้วมืออยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ซึ่ง สพฐ. ควรจะต้องส่งลายพิมพ์นิ้วมือกับเลขประจำตัวให้กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งข้อมูลกลับไปยังประเทศของแรงงานดังกล่าว

บทสรุป

ความท้าทายในการพัฒนาการศึกษาของบุตรหลานแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย สิ่งสำคัญ คือ งบประมาณในการบริหารจัดการ และกำลังพลในการปฏิบัติงาน ซึ่งหน่วยงานภาครัฐต้องมีศักยภาพด้านงบประมาณ กำลังพล และมีโรงเรียน สถานที่ หรือสถาบันการศึกษาในการรองรับบุตรหลานแรงงานข้ามชาติเข้ามาศึกษาในประเทศไทย ประการสำคัญเพื่อรองรับการเป็นอาเซียน เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานทั้งในด้านข้อมูลประชากร และต้องอาศัยการจัดทำคู่มือปฏิบัติ และข้อกำหนด ซึ่งจะช่วยลดช่องว่างของการทำงาน สามารถกำหนดประเด็นในการทำงานเชิงรุกของหน่วยงานภาครัฐได้ และประเด็นสำคัญคือ จำเป็นต้องปรับทัศนคติของคนไทยในการยอมรับคนข้ามชาติเหล่านี้ให้มีความเท่าเทียมกัน และยอมรับว่าเป็นประชากรของอาเซียนที่ไม่ควรแบ่งเชื้อชาติ และชนชั้น ตลอดจน การปรับแนวคิดเรื่องการลงทุนในการดูแลนักเรียนข้ามชาติเหล่านี้ให้กับสังคมเสียใหม่ เนื่องจากสถานประกอบการเป็นผู้รับประโยชน์โดยตรงจากบุตร หลานแรงงานข้ามชาติ ซึ่งรัฐบาลในฐานะผู้ลงทุนเดิม ควรเพิ่มบทบาทให้ผู้ประกอบการในฐานะผู้รับประโยชน์โดยตรง ให้เข้ามาร่วมลงทุนสนับสนุนการดูแลแรงงาน และเด็กซึ่งเป็นลูกแรงงานข้ามชาติโดยไม่ปล่อยให้เป็นภาระของคนในชาติอีกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ทวีสิทธิ์ ใจห้าว. (2556). การประเมินผลการจัดการศึกษาแก่ลูกแรงงานต่างชาตินในประเทศไทย. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: แพลน พรินติ้ง จำกัด.
- พงศ์เทพ โตมาตี. (2556). การจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่ไม่มีสัญชาติไทยและไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร, 15 พฤศจิกายน 2560, สืบค้นจาก
<http://www.km.skn.go.th/?name=research&file=readresearch&id=27>
- วรางคณา มุทุมล. (2556). เด็กเคลื่อนย้าย มุมมองใหม่ในการทำงานคุ้มครองเด็ก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสมุทรสาคร. (2557). เด็กข้ามชาติกับโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดสมุทรสาคร. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการศึกษาธิการ. (2552). คู่มือและแนวทางปฏิบัติสำหรับการจัดการศึกษาแก่บุคคลที่ไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎรหรือไม่มีสัญชาติไทย. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.